

Список літератури:

1. Головка О.М., Кампов Н.С., Махлинець С.С., Симочко Г.В. Організація готельного господарства : навч. посіб. / За ред. О.М. Головка. – К. : Кондор-Видавництво, 2012. – 338 с.
2. Крюль Г.Я. Основи готельної справи : навч. посіб. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 368 с.
3. Коваль П.Ф. Розвиток розважального сектору туристичної індустрії як засіб зміцнення туристичного потенціалу України / П.Ф. Коваль, Н.О. Алешугіна, Г.П. Андреева // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 6(108). – С. 78-82.
4. Адамян А.А. Современная институциональная структура индустрии отдыха и развлечений / А.А. Адамян // ТДР . 2012. – № 3. – С. 110-114.
5. Наумова С.А. Экономика и предпринимательство в социально-культурном сервисе и туризме : учеб. Пособие. – Томск : Изд. ТПУ, 2003. – 127 с.
6. Пешина Э.В. Теоретические положения индустрии развлечений в обществе потребления / Э.В. Пешина, А.С., Брулев // Известия УрГЭУ. – 2011. – № 3. – С. 90-95.
7. Стальная В.А. Место и роль индустрии развлечений в мировой и отечественной сфере услуг / В.А. Стальная // Общество и экономика, 2009. – № 1. – С. 118-128.
8. Индустрия развлечений набирает силу [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://vtorio.com/articles/topic/57>.
9. Современное состояние и перспективы развития индустрии развлечений [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.marketingweek.ru/31.html>.

Задорожнюк Н. О.

Ковтун К. В.

Одесский национальный политехнический университет

РОЗВИТОК ІНДУСТРІЇ РОЗВАГ В УКРАЇНІ

Резюме

У статті розглянуто теоретичні аспекти сутності індустрії розваг. Запропоновано класифікація послуг індустрії розваг. Визначено основні характеристики процесу розваг. Досліджено розвиток цієї індустрії в Україні. Розглянуто нові види послуг індустрії розваг: квести, скейп-руми, «треті місця», визначено їхню користь у повсякденному житті людей та розвитку індивіда.

Ключові слова: індустрія розваг, квест, скейп-руми, «треті місця».

Zadorozhniuk N. O.

Kovtun K. V.

Odessa National Polytechnic University

THE ENTERTAINMENT INDUSTRY IN UKRAINE

Summary

In the article the theoretical aspects of the nature of the entertainment industry are considered. Classification of the entertainment services is represented. The main characteristics of the entertainment are defined. The development of this industry in Ukraine is studied. Considers Such new entertainment services as quests, skype-rooms, "tryeti places" are considered and its benefit in the daily lives of people and development of an individual is defined

Keywords: entertainment, quest, skype-rooms, "tryeti place".

УДК 65.012.8

Ібрагімов Е. Е.

Запорізький національний університет

АНАЛІЗ ТЕОРЕТИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Аналізуючи різні роботи науковців, можна відстежити зміну підходів до визначення сутності поняття «система економічної безпеки підприємства». У статті досліджено зміст категорії «система економічної безпеки підприємства». Досліджено теоретичні підходи щодо сутності системи економічної безпеки підприємства. Уточнена сутність системи економічної безпеки підприємства з метою створення передумов до реалізації та забезпечення економічної безпеки в практиці роботи вітчизняних підприємств.

Ключові слова: економічна безпека підприємства, теоретичні підходи, поняття, аналіз, система економічної безпеки підприємства.

Постановка проблеми. Економічна, політична та соціальна ситуація, що склалася в Україні, умови ринкової економіки та світової глобалізації генерують безліч факторів ризику та загроз, з якими повсякденно стикаються підприємства та

які різною мірою впливають на його діяльність. Успішне функціонування та стабільний розвиток будь-якого підприємства залежать від наявності надійної, якісної та ґрунтовної системи економічної безпеки. Розробленню практичних аспектів

економічної безпеки підприємства, які повинні відповідати вимогам сучасного економічного простору, передусім вдосконалення теоретичних засад щодо визначення поняття «система економічної безпеки підприємства».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання формулювання змісту та сутності поняття «система економічної безпеки підприємства» широко висвітлені у роботах таких вчених-економістів, як: О.А. Грунін та С.О. Грунін [5], Б.М. Андрушкін, Ю.Я. Вовк та П.Д. Дудкін [6], М.І. Камлик [7], К.В. Коваленко [8], Т.М. Слободяник [9], Ю.Г. Кім [10], О.В. Локотецька [11], О.М. Ляшенко [12], В.П. Мак-Мак [13], Л.Я. Малюта [14], А.І. Пономаренко [15], В.П. Пономарьов [16], В.Л. Ортинський, І.С. Керницький та З.Б. Живко [17], В.І. Франчук [18], Л.Д. Шарий [19], О.Л. Коробчинський [20], Т.В. Кузнецова, Л.А. Шергіна [21] С.П. Міщенко [22], І. Шевченко [23], О.С. Шнипко [24], Л.Г. Шемаєва [25], А.М. Штангрет та В.В. Шляхетко [26], І.П. Шульга [27], В.І. Ярочкин, Я.В. Бузанова [28] та ін.

Формулювання цілей статті. Метою статті є узагальнення та систематизація існуючих теоретичних підходів до формулювання змісту та сутності поняття «система економічної безпеки підприємства» для наступного вдосконалення засобів її забезпечення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Економічна безпека підприємства здійснюється системно, а тому необхідним є дослідження поняття «система». Так, у Великій радянській енциклопедії поняття система (від греч. *systema* – ціле, складене із часток; з'єднання) визначається як множина елементів, що знаходяться у відношеннях та зв'язках один з одним та створюють визначену цілісність, єдність [1] Синонімічне визначення системи наведено й у Великому енциклопедичному словнику [2] Л. фон Бергаланфі визначив систему як «комплекс взаємодіючих компонентів» [3] або «сукупність елементів, що знаходяться у певних відношеннях одне з одним та з середовищем» [4].

На сьогодні серед науковців немає єдиної точки зору щодо поняття «система економічної безпеки підприємства». Так, О.А. Грунін та С.О. Грунін розуміють систему забезпечення економічної безпеки організації у формі графічних зображень комплексних принципів моделей забезпечення безпеки персоналу фірми, основних фондів, конфіденційної інформації, елементами яких є: об'єкт безпеки, об'єкт загроз, джерела загроз, загрози та засоби захисту тощо [5].

На думку колективу авторів, система економічної безпеки підприємства є сукупністю таких функціональних складових, як фінансова, кадрова, інтелектуальна, технологічна, правова, інформаційна, екологічна та силова [6, с. 28].

М.І. Камлик вважає, що система економічної безпеки – це комплекс взаємопов'язаних заходів організаційно-правового характеру, які здійснюються спеціальними органами, службами, підрозділами суб'єкта господарювання та спрямовані на захист життєво важливих інтересів особистості, підприємства і держави від протиправних дій з боку реальних або потенційних фізичних чи юридичних осіб, що можуть призвести до суттєвих економічних збитків та забезпечити економічного росту в майбутньому [7]. Цієї ж думки дотримуються й К.В. Коваленко [8, с. 135] та Т.М. Слободяник [9, с. 23].

Ю. Кім визначив систему економічної безпеки підприємства як комплекс організаційно-управлінських, технологічних, технічних, профілактичних і маркетингових заходів, спрямованих на кількісну і якісну реалізацію захисту інтересів підприємства від зовнішніх та внутрішніх загроз [10, с. 11].

За О.В. Локотецькою, система економічної безпеки підприємства – це комплекс пов'язаних між собою заходів, які, за допомогою спеціальних органів та підрозділів, забезпечують захист всіх функціональних складових підприємства від зовнішніх та внутрішніх загроз, що можуть призвести до істотних економічних утрат [11, с. 199].

За О.М. Ляшенко, системою економічної безпеки є комплекс організаційно-управлінських, режимних, технічних, профілактичних та пропагандистських заходів, спрямованих на якісну реалізацію захисту інтересів суб'єктів господарювання від зовнішніх і внутрішніх загроз [12, с. 390]. На думку В.П. Мак-Мак, система безпеки підприємства охоплює наукову теорію безпеки, політику і стратегію безпеки, засоби і методи забезпечення безпеки і концепцію безпеки підприємства [13, с. 8].

Л.Я. Малюта вважає за доцільне розглядати систему економічної безпеки підприємства як комплекс невід'ємних її складових елементів та їх властивостей, взаємодія між якими забезпечує появу та існування нових інтегральних властивостей цієї системи, що дозволяє раціональніше вирішувати завдання щодо забезпечення виконання ключової мети діяльності підприємства – гарантувати його безпеки [14, с. 57].

За А.І. Пономаренко, система економічної безпеки фірми – це сукупність об'єкта, засобів захисту, нормативної бази та організаційних структур її здійснення [15]. В.П. Пономарьов зазначив, що система безпеки підприємства – це комплекс заходів із забезпечення його стабільного розвитку через створення сприятливих умов, а також нейтралізації і ліквідації зовнішніх і внутрішніх загроз [16, с. 6].

В.Л. Ортинський, І.С. Керницький і З.Б. Живко визначили систему економічної безпеки підприємства як певну сукупність, до якої входять суб'єкти, об'єкти та механізм реалізації безпеки на підприємстві [17].

В.І. Франчук розумів систему забезпечення економічної безпеки як сукупність необхідних взаємопов'язаних елементів, діяльність яких спрямована на протидію внутрішнім і зовнішнім загрозам з метою захисту корпоративних економічних інтересів і, загалом, створення безпечних умов для розвитку [18, с. 158].

Л.Д. Шарий визначив систему економічної безпеки підприємства як взаємопов'язану сукупність спеціальних структур, засобів, методів і заходів, які забезпечують безпеку бізнесу від внутрішніх і зовнішніх загроз. У цьому контексті систему можна охарактеризувати комплексом управлінських, страхових, правових, економічних, охоронних, режимних, судово-правових та інших заходів із захисту бізнесу від незаконних посягань, мінімізації або уникнення матеріальних та інших втрат [19, с. 64]. Цього ж погляду дотримуються й О.Л. Коробчинський [20], Т.В. Кузнецова, Л.А. Шергіна [21, с. 154], П. Міщенко [22, с. 192].

На думку І. Шевченка, система економічної безпеки – це комплекс взаємопов'язаних дій організаційно-економічного, правового, функціонального характеру, що спрямовані на забез-

печення безпеки підприємства; стан захищеності його життєво важливих об'єктів від реальних і потенційних джерел небезпеки або загроз при чітко сформульованій і певній меті та завданнях самої системи економічної безпеки стосовно конкретних умов функціонування підприємства [23, с. 178].

О.С. Шнирко розуміє систему економічної безпеки підприємства як систему, що взаємодіє з навколишнім оточенням і має сукупність властивостей, які забезпечують здатність до самовиживання та розвитку в умовах виникнення зовнішньої або внутрішньої загрози [24, с. 22].

Л.Г. Шемяєва вважає система економічної безпеки підприємства – це організована сукупність взаємопов'язаних елементів зовнішньої та внутрішньої безпеки суб'єктів господарювання, таких як: спеціальні органи та служби, об'єкти, наукові підходи, нормативно-правова база, політика, стратегія, концепція, принципи, функції, завдання, методи та засоби, що спрямовані на забезпечення реалізації стратегічних і тактичних інтересів суб'єкта господарювання, а також цих інтересів від зовнішніх та внутрішніх загроз [25, с. 115].

А.М. Штангрет та В.В. Шляхетко запропонували тлумачення поняття економічної безпеки підприємства як сукупність економічних відносин, пов'язаних із управлінням діяльністю підприємства шляхом мінімізації впливу на нього внутріш-

ніх і зовнішніх загроз та досягнення поставлених стратегічних цілей [26, с. 106].

І.П. Шульга розглядає систему економічної безпеки як сукупність економічних відносин, пов'язаних із управлінням діяльністю акціонерного товариства шляхом мінімізації впливу на нього внутрішніх і зовнішніх загроз та досягнення поставлених стратегічних цілей [27].

В.І. Ярочкін визначив систему безпеки як організовану сукупність спеціальних органів, служб, засобів, методів, заходів, що забезпечують захист життєво важливих інтересів особистості, підприємства, держави від внутрішніх і зовнішніх загроз [28, с. 9]. Аналізуючи наявні підходи до розуміння «системи безпеки підприємства», необхідно зазначити, що на сьогодні не існує єдиної думки з даного питання.

Висновки і пропозиції. Як бачимо з проведеного аналізу, нині, незважаючи на значну кількість робіт, питання формулювання змісту та сутності поняття «система економічної безпеки підприємства» залишаються дискусійними. На теперішній час відсутній єдиний теоретичний підхід до формулювання змісту та сутності поняття «система економічної безпеки підприємства». Питання формулювання змісту та сутності поняття «система економічної безпеки підприємства» залишаються відкритими, що є передмовою для подальшого пошуку шляхів вирішення цього питання.

Список літератури:

1. Большая Советская Энциклопедия [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://bse.sci-lib.com/article102619.html>.
2. Большой энциклопедический словарь [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.vedu.ru/BigEncDic/57627>.
3. Бергаланфи, Л. фон. История и статус общей теории систем / Л. фон Бергаланфи. – В кн.: // Системные исследования: Ежегодник, 1972. – М. : Наука, 1973. – С. 20-37.
4. Бергаланфи, Л. фон. Общая теория систем: критический обзор / Л. фон Бергаланфи. – В кн.: Исследования по общей теории систем. – М. : Прогресс, 1969. – С. 23-82.
5. Грунин О.А. Экономическая безопасность организации / О.А. Грунин, С. О. Грунин. – СПб. : Питер, 2002. – 160 с.
6. Економічна та майнова безпека підприємства і підприємництва. Антирейдерство / [Б.М. Андрушкін, Ю.Я. Вовк, П.Д. Дудкін, та ін.]. – Тернопіль, 2008. – 424 с.
7. Камлик М.І. Економічна безпека підприємницької діяльності: економіко-правовий аспект / М.І. Камлик. – К. : Атіка, 2005. – 432 с.
8. Коваленко К.В. Основи створення комплексної системи економічної безпеки підприємства: теоретичний аспект / К.В. Коваленко // Вісник Донецького національного університету економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського. Серія: Економічні науки. – 2008. – № 3. – С. 134-139.
9. Слободяник Т.М. Запровадження комплексної системи економічної безпеки та оцінка її ефективності на сучасному підприємстві / Т.М. Слободяник // Економічний простір. – 2008. – № 12/2. – С. 22-26.
10. Кім Ю.Г. Управління системою фінансової безпеки підприємства : автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 21.04.02 «Економічна безпека суб'єктів господарської діяльності» / Ю.Г. Кім. – К., 2009. – 21 с.
11. Локотецька О.В. Використання системного підходу при дослідженні економічної безпеки підприємства / О.В. Локотецька // Вісник Національного технічного університету «ХПІ» : зб. наук. пр. – Вип. 8 : Технічний прогрес та ефективність виробництва / відп. ред. П.Г. Перерва. – Харків : НТУ ХПІ, 2011. – С. 197-202.
12. Ляшенко О.М. Концептуалізація управління економічною безпекою підприємства : [монографія] / О.М. Ляшенко. – Луганськ : Видавництво СНУ ім. В. Даля, 2011. – 400 с.
13. Мак-Мак В.П. Служба безопасности предприятия как субъект частной правоохранительной деятельности : [монография] / В.П. Мак-Мак. – М. : Компания «Спутник+», 2003. – 220 с.
14. Малюта Л.Я. Методология формирования комплексной системы экономической безопасности предприятия / Л.Я. Малюта // Экономика и бизнес. – 2014. – № 4. – С. 50-57.
15. Пономаренко А.І. Система економічної безпеки фірми / А.І. Пономаренко // Шлях України до економічної безпеки : матеріали наук.-практ. конф., 14 квіт. 2006 р. – Харків, 2006. – С. 302.
16. Пономарьов В.П. Формування механізму забезпечення економічної безпеки підприємства : автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.06.01 «Економіка підприємства і організація виробництва» / В.П. Пономарьов. – Луганськ, 2000. – 27 с.
17. Економічна безпека підприємств, організацій та установ / [В.Л. Ортинський, І.С. Керницький, З.Б. Живко та ін.]. – К. : Правова єдність, 2009. – 544 с.
18. Франчук В.І. Теоретична модель системи забезпечення економічної безпеки акціонерних підприємств / В.І. Франчук // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук. праць. Вип. 20.8. – Львів : РВВ НЛТУ України, 2010. – С. 155-162.
19. Безопасность предпринимательской деятельности / [Под общ. ред. д.ф.н. Л.Д. Шарый]. – М. : ВК, 2005. – 420 с.
20. Коробчинський О.Л. Методика формування системи економічної безпеки підприємства / О.Л. Коробчинський // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 4. – С. 41-45.
21. Кузнецова Т.В. Система забезпечення економічної безпеки на рівні підприємства / Т.В. Кузнецова, Л.А. Шергіна // Вісник національного університету водного господарства та природокористування : зб. наук. праць. Вип. 3(55). – Рівне : Національний університет водного господарства та природокористування, 2011. – С. 153-158.
22. Міщенко С.П. Концептуальні аспекти економічної безпеки підприємств у ринковій економіці / С.П. Міщенко // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2011. – № 2. – С. 190-195.

23. Шевченко І. Особливості формування системи економічної безпеки підприємства / І. Шевченко // Наука молода. – 2008. – № 10. – С. 178-181.
24. Шнипко О.С. Економічна безпека ієрархічних багаторівневих систем: регіональний аспект / О.С. Шнипко. – К. : Генеза, 2006. – 288 с.
25. Шемяєва Л.Г. Забезпечення економічної безпеки підприємства на основі управління стратегічною взаємодією з суб'єктами зовнішнього середовища : [монографія] / Л.Г. Шемяєва. – К. : НУПІМБ, 2009. – 357 с.
26. Штангрет А.М. Методичні засади економічної безпеки в Україні / А.М. Штангрет, В.В. Шляхетко // Формування ринкових відносин в Україні. – 309. – № 3. – С. 105-109.
27. Шульга І.П. Сучасні підходи до формування системи економічної безпеки акціонерного товариства [Електронний ресурс] / І.П. Шульга // Ефективна економіка. – 2010. – № 10. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=366>.
28. Ярочкин В.И. Основы безопасности бизнеса и предпринимательства / В.И. Ярочкин, Я.В. Бузанова. – М. : Академический проект : Фонд Мир, 2005. – 208 с.

Ибрагимов Э. Э.

Запорожский национальный университет

АНАЛИЗ ТЕОРЕТИЧЕСКИХ ПОДХОДОВ К ОПРЕДЕЛЕНИЮ СУЩНОСТИ ПОНЯТИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Резюме

Анализируя различные работы ученых, можно отследить изменение подходов к определению понятия «система экономической безопасности предприятия». В статье проведено исследование содержания категории «система экономической безопасности предприятия». Исследованы подходы к сущности системы экономической безопасности предприятия. Уточнена сущность системы экономической безопасности предприятия с целью создания предпосылок к реализации и обеспечению экономической безопасности в практике работы отечественных предприятий.

Ключевые слова: экономическая безопасность предприятия, теоретические подходы, понятие, анализ, система экономической безопасности предприятия.

Ibrahimov E. E.

Zaporizhzhya National University

THEORETICAL APPROACHES TO THE DEFINITION OF ECONOMIC SECURITY OF ENTERPRISE SYSTEM CONCEPT ANALYSIS

Summary

Analyzing various scientific works, it is possible to detect a shift in the approaches to defining the essence of the "economic security of enterprise system" form. The article deals with studying the "economic security of enterprise system" concept. Theoretical approaches to the definition of economic security of enterprise system concept were studied and systematized. The essence of enterprise' economic security system is specified in order to create preconditions for the realization and implementation of economic safety in the practice of domestic enterprises.

Keywords: economic security of an enterprise, theoretical approaches, concept, analysis, economic security of enterprise system.

УДК 339.727.22

JEL F 21

Камаган А. Х.

Одесский национальный экономический университет

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ОПРЕДЕЛЕНИЯ СУЩНОСТИ И РОЛИ ПРЯМЫХ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ В ЭКОНОМИЧЕСКОЙ НАУКЕ

Статья посвящена исследованию подходов к определению и основных характеристик прямых иностранных инвестиций. Проведен сравнительный анализ различных теорий прямых иностранных инвестиций, выделены основные преимущества и недостатки разных теорий. Выделены основные подходы к регулированию прямых иностранных инвестиций на макроуровне.

Ключевые слова: инвестиции, прямые иностранные инвестиции, неоклассический, институциональный и эконометрический подходы.

Постановка проблемы. Экономическая деятельность отдельных субъектов и страны в целом в значительной степени характеризуются объемом осуществления инвестиций. Термины «инвестиции», «инвестирование», «инвестици-

онная деятельность» и «инвестиционная политика» стали употребляться в Украине сравнительно недавно. Мировой опыт свидетельствует, что кратчайшим путем подъема на качественно новый уровень развития производительных сил